

Natuur & Milieu inbreng Warmtewet

1 december 2017

Inleiding

Wij zien de Warmtewet als belangrijk middel in de transitie naar duurzame warmte. De herziening van de Warmtewet is dan ook de kans om duurzame warmte structureel te stimuleren. Natuur & Milieu heeft deelgenomen in de begeleidingscommissie voor de rapportageverplichting duurzaamheid warmtenetten en input geleverd. Onze input is echter nauwelijks terug te zien in de Warmtewet. De Warmtewet zoals die er nu ligt biedt niet voldoende handvaten voor de verdere ontwikkeling van de markt voor duurzame warmte en om de afgesproken doelen in het Energieakkoord te halen. In onze visie op de toekomstige duurzame energievoorziening speelt warmte een essentiële rol. Het gebruik van aardgas, met name in de gebouwde omgeving, is niet duurzaam en moet in de komende jaren uitgefaseerd worden om aan het klimaatakkoord van Parijs te voldoen. Besparing in de warmtevraag, elektrificering maar ook duurzame warmte in de vorm van warmtepompen, zonneboilers, warmte-koudeopslag en restwarmte uit toekomstbestendige industrie zijn belangrijke oplossingsstrategieën die de Warmtewet kan stimuleren.

Wijziging van de Warmtewet

1. De hoofdinfrastructuur van alle warmtenetten dient in eigendom en beheer te komen bij publieke partijen (zoals netbeheerders)

Het lijkt dat marktwerking alleen onvoldoende is om de benodigde investeringen voor een gezonde warmtemarkt aantrekkelijk te maken. Wanneer (lokale) publieke partijen investeren in de aanleg en beheer van een 'backbone' infrastructuur wordt bestaande infrastructuur en nieuwe vraag en aanbod met elkaar verbonden. Met publiek aandeelhouderschap in de warmte-infrastructuur wordt de openbare nutsfunctie van het net en duurzame, betaalbare, betrouwbare en continue warmtelevering geborgd. Bovendien zorgt deelneming door (lokale) publieke bedrijven aan afnemers en aanbieders van (rest)warmte voor commitment en investeringszekerheid. Publiek aandeelhouderschap bevordert acceptatie van monopolistische systemen waar afnemers aan gebonden zijn en zorgt ook voor een eerlijker verdeling van de kosten voor afnemers. Door de kosten te socialiseren wordt het aansluitingstarief voor de individuele gebruiker van warmte niet bepaald door de investeringskosten voor het warmtenet waarop hij toevallig is aangesloten, zoals nu het geval is, maar op basis van gemiddelde kosten - gelijk als bij het aansluittarief voor elektriciteit en gas. De verwachting is dat de kosten voor afnemers lager worden. Daarnaast dalen de investeringskosten voor een warmteleverancier omdat hij niet in de aanleg van de infrastructuur hoeft te investeren, waarbij zijn risico en zijn daadwerkelijke kosten, die doorberekend worden aan de afnemer, lager worden.

→ Leg vast dat (nieuwe) warmtenetten beheerd worden door publieke partijen, zoals netbeheerders of samenwerkingsverbanden van decentrale overheden. Dit zorgt voor:

- Borging betaalbare, betrouwbare en duurzame warmtelevering
- Bieden van investeringszekerheid
- Bevordering acceptatie van afnemers
- Mogelijkheid tot socialiseren van kosten en een uniform aansluittarief voor warmte
- Daling investeringskosten en verlaging risico's van een warmteleverancier

2. Duurzame warmteproducenten en -leveranciers dienen altijd toegang te krijgen als aan bepaalde voorwaarden en condities is voldaan

Publiek aandeelhouderschap maakt toegang voor nieuwe warmteproducenten en -leveranciers mogelijk. In het wetsvoorstel wordt gekozen voor zogeheten onderhandelde toegang voor warmteproducenten. Dit is een mogelijke belemmering voor met name kleinere partijen die duurzame warmte willen aanbieden. Deze partijen maken in onderhandelingen weinig kans tegen grote restwarmte-aanbieders, terwijl keuzevrijheid in warmteleverancier het draagvlak voor warmtenetten vergroot. Wij pleiten daarom voor echte gereguleerde toegang (Third Party Access) waarbij een producent altijd toegang heeft tot het net als aan bepaalde (duurzame) voorwaarden en condities is voldaan. Deze gereguleerde toegang zorgt ervoor dat de afhankelijkheid van een specifieke warmtebron afneemt en marktwerking toeneemt.

→ Zorg voor gereguleerde toegang voor duurzame warmteproducenten en -leveranciers. Dit zorgt voor:

- Toenemende marktwerking
- Keuzevrijheid voor afnemers
- Vergroot draagvlak voor warmtenetten

Een belangrijk punt hierin is ook het bredere afwegingskader voor duurzame warmtebronnen. Een warmtenet zelf is niet per definitie duurzaam of onduurzaam. Dit is afhankelijk van de bron van de warmte. Bovendien is in Nederland niet voldoende duurzame restwarmte voorhanden om alle woningen aan te sluiten op een warmtenet. Een warmtenet is voor nieuwbouw niet de ideale duurzame oplossing en zal vooral in bestaande binnensteden, die moeilijk op een andere wijze te verduurzamen zijn, toegepast moeten worden. De juiste afweging voor de toepassing van warmtenetten is essentieel voor de transitie naar een duurzame warmtevoorziening.

3. Schrap de aansluitplicht voor alle nieuwbouw

Minister Kamp heeft bekend gemaakt dat hij de [gasaansluitplicht voor nieuwbouw per 1 januari 2018](#) wil afschaffen en de regie hiervoor bij gemeenten laat (31510-66). De aansluitplicht wordt hiermee gewijzigd. Natuur & Milieu maakt zich al langer sterk voor het schrappen van de gasaansluitplicht en dit is een belangrijke stap naar een algemeen geldend aansluitverbod voor nieuwbouw. Er zijn echter meer stappen nodig om de gehele gebouwde omgeving aardgasvrij te maken. Uit de beleidsstudie van het PBL uit 2017: [Het handelingsperspectief van gemeenten in de energietransitie naar een duurzame warmte- en elektriciteitsvoorziening](#) blijkt immers dat gemeenten het niet altijd nodig vinden om een gebied voor aardgasvrij aan te wijzen en kleinere gemeenten krijgen er weer een uitdaging bij. All electric is nu nog duurder dan een wijk op gas, terwijl er een versnelling nodig is voor all electric wijken. Wij steunen het huidige voorstel, maar roepen op tot vervolgstappen:

1. Schrap de aansluitplicht voor alle nieuwbouw: dan hebben netbeheerders geen verplichting meer voor gas bij nieuwbouw. In het Amendement Van Veldhoven ([1-2-2017, 34 627, nr. 8](#)) is dit uitgewerkt evenals in het initiatiefwetsvoorstel van Van Tongeren ([34 781, nr. 5](#)). Deze wijziging van de Gaswet is voor nieuwbouw cruciaal.
2. Een verbod op aardgas in nieuwbouwwoningen of een verbod om nieuwbouwwoningen aan te sluiten op het gasnet. Dit is het meest duidelijk voor iedereen en kan worden vastgelegd in BENG.

→ Schrap de aansluitplicht voor alle nieuwbouw. Dit zorgt voor:

- Duidelijke kaderstelling voor netbeheerders en gemeenten
- Minder complexe besluitvormingsprocessen bij gemeenten
- Versnelling aardgasvrije gebouwde omgeving

4. Warmte dient gecertificeerd te worden

Bij publiek aandeelhouderschap en gereguleerde toegang tot het net kan de mate van duurzaamheid een van de voorwaarden zijn voor toegang tot het net. In de wet kan geregeld worden dat duurzame warmte

voorrang krijgt boven niet-duurzame warmte. De rapportageverplichting duurzaamheid die nu in het wetsvoorstel is opgenomen is niet voldoende om te komen tot een duurzame warmtevoorziening. Op de elektriciteitsmarkt is certificering van (groene) stroom verplicht. Op de warmtemarkt is een vergelijkbare certificering nodig, want de duurzaamheid van warmte verschilt nogal. Warmte certificeren geeft afnemers betrouwbare informatie en creëert mogelijkheden voor het stellen van duurzaamheidseisen voor toegang tot het net of voor voorrang voor de duurzaamste warmte. De overheid dient hiertoe een warmte-etiket te ontwikkelen dat inzicht geeft in de herkomst en duurzaamheid van warmtebronnen en -levering.

→ Certificeer warmte, zorg voor een warmte-etiket. Dit zorgt voor:

- Duidelijkheid over herkomst warmte
- Mogelijkheid tot stellen van duurzaamheidseisen aan warmte

5. Verduurzaming dient aantrekkelijk te worden gemaakt

Om de markt voor duurzame warmte te stimuleren en om de transitie naar een duurzame warmtevoorziening te versnellen moet het prijsniveau van warmte beduidend lager liggen dan het gangbare gasalternatief. Op deze manier wordt het voor afnemers aantrekkelijk over te stappen op warmte en neemt het draagvlak toe. Bij publiek aandeelhouderschap vervallen de hoge investeringen in het net voor warmte-leveranciers en wordt warmte leveren bij een lagere prijs haalbaar. De overheid kan duurzame warmte aantrekkelijk maken door:

- a) de Niet Meer Dan Anders (NMDA)-systematiek (het principe dat een afnemer van warmte niet meer betaalt dan wanneer hij aangesloten zou zijn op gas) los te laten. Deze is niet toekomstbestendig, onder meer door de beoogde uitfasering van gas in de gebouwde omgeving en de daaraan gerelateerde stijging van de energiebelasting op gas. Dit laatste heeft tot gevolg dat afnemers steeds meer kunnen gaan betalen als aan de huidige NMDA-systematiek wordt vastgehouden.
- b) niet-duurzame warmte extra te belasten. Dit kan door middel van de energiebelasting, maar ook door middel van CO₂-beprijzing.
- c) duurzame warmte extra te stimuleren, bijvoorbeeld met een subsidie-instrument zoals de SDE+.
- d) afnemers de mogelijkheid te bieden om warmte terug te leveren tegen een terugleververgoeding. Momenteel vindt teruglevering van warmte niet plaats, maar dit is in de toekomst wel mogelijk. In de wet dient het recht om terug te leveren tegen een vergoeding geregeld te worden. Dit gaat niet alleen energieverspilling tegen maar zorgt voor draagvlak en stimulans van de lokale warmtemarkt.